

Sygn. akt I ACa 1320/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dariusz Kłodnicki
Sędziowie:	SSA Jacek Gołaczyński (spr.) SSA Agnieszka Piotrowska
Protokolant:	Katarzyna Sandecka

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2012 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **W. R.**

przeciwko **K. M.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 30 czerwca 2011 r. sygn. akt X GC 335/10

1. **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że oddala powództwo w zakresie zasądzonego w nim roszczenia, w punkcie IV w ten sposób, że nie obciąża pozwanej opłatą sądową, od której powód był zwolniony oraz w punkcie V w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**
2. **oddala apelację powoda;**
3. **zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 4.838 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;**
4. **zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu na rzecz radcy prawnego T. P. kwotę 3.600 zł powiększoną o należny VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu (sygn. akt X GC 335/10) w sprawie z powództwa W. R. przeciwko K. M. na skutek cofnięcia pozwu co do żądania 16.347,60 zł umorzył postępowanie w tym zakresie (pkt I wyroku), uwzględnił powództwo co do kwoty 42.742,68 zł (pkt II wyroku), oddalając powództwo w pozostałym

zakresie, nakazał pozwanej uiszczenie na rzecz Skarbu Państwa kwoty 2.137,13 zł tytułem opłaty sądowej od której powód był zwolniony (pkt IV wyroku) i wzajemni zniósł koszty postępowania (pkt V wyroku).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Począwszy od 2007 r. strony pozostawały w stałych stosunkach gospodarczych. Powód wykonywał na rzecz pozwanej prace instalacyjne wodno-kanalizacyjne, centralnego ogrzewania oraz dokonywał na rzecz pozwanej sprzedaży i montażu urządzeń grzewczych.

Na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej powód wynajmował od Zakładu Produkcji Spożywczej (...) powierzchnie magazynowe we W. przy ul. (...). Z wynajmowanych pomieszczeń korzystał powód wspólnie z pozwaną również na potrzeby prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. W pomieszczeniach przechowywano sprzęt i materiały, co stanowiło wspólną bazę dla rozpoczęcia prac przez powoda wspólnie z pozwaną. Należności z tytułu najmu uiszczała również pozwana bezpośrednio na rachunek Zakładu Produkcji Spożywczej (...). Strony traktowały wzajemną współpracę tak jakby prowadziły wspólnie działalność gospodarczą. M. M. w uzgodnieniu z powodem pobierał materiały budowlane na rachunek powoda z (...) S.A., gdzie pozostawał zatrudniony.

W dniu 1 marca 2007 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu wykonania instalacji c.o. w O. na kwotę 24.075 zł brutto z terminem płatności w ciągu 7 dni. Dnia 30 kwietnia 2007 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu wykonania prac wod.-kan. oraz instalacji c.o. w budynku mieszkalnym w O. na kwotę 17.655 zł brutto z terminem zapłaty na 14 maja 2007 r. W dniu 29 czerwca 2007 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu wykonania instalacji c.o. oraz wod.-kan. w O. na kwotę 10.700 zł brutto z terminem zapłaty na 29 lipca 2007 r. Dnia 31 lipca 2007 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu wykonania robót inst. c.o. wod.-kan. w budynku w O. na kwotę 6.634 zł brutto z terminem płatności 30 dni. Dnia 31 sierpnia 2007 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu sprzedaży urządzeń grzewczych na kwotę 24.400 zł brutto z terminem płatności 30 dni. Dnia 31 października 2007 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu sprzedaży urządzeń grzewczych oraz montażu na kwotę 37.450 zł brutto z terminem płatności 21 dni. Dnia 30 listopada 2007 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu montażu instalacji c.o. oraz p.poż. na kwotę 18.300 zł brutto z terminem płatności 30 dni. Dnia 31 stycznia 2008 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu wykonania robót instalacyjnych we W. pl. (...) na kwotę 54.900 zł brutto z terminem płatności 30 dni. Dnia 29 lutego 2008 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu wykonania robót instalacyjnych we W. pl. (...) na kwotę 23.180 zł brutto z terminem płatności 30 dni. Dnia 31 marca 2008 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu wykonania robót instalacyjnych we W. pl. (...) na kwotę 25.620 zł brutto z terminem płatności 30 dni. Dnia 9 czerwca 2008 r. powód wystawił na rzecz pozwanej fakturę VAT nr (...) z tytułu sprzedaży grzejników na budowę w O. na kwotę 40.016 zł brutto.

Dnia 31 marca 2007 r. pozwana wystawiła na rzecz powoda fakturę VAT nr (...) na kwotę 6.100 zł brutto z tytułu wykonania instalacji wod.-kan. i hydrantowych w obiekcie (...) z terminem płatności 14 dni. Dnia 31 maja 2007 r. pozwana wystawiła na rzecz powoda fakturę VAT nr (...) na kwotę 73.200 zł brutto z tytułu częściowego wykonania instalacji wod.-kan. i hydrantowych w obiekcie (...) z terminem płatności 25 dni.

Dnia 1 października 2007 r. Przedsiębiorstwo Budowlane (...) Sp. z o.o. zawarła z pozwaną umowę na realizację kompleksowego wykonania instalacji sanitarnych wewnętrznych: centralnego ogrzewania, hydrantowej, gazowej wewnętrznej, kanalizacji deszczowej, wodno-kanalizacyjnej. Przedmiot umowy miał zostać wykonany przez pozwaną z materiałów własnych. W tym samym dniu pozwana zawarła z powodem umowę o podwykonawstwo w zakresie prac instalacyjnych w zakresie c.o., wod.-kan., p.poż. na obiekcie (...) we W.. Strony przyjęły, że rozpoczęcie prac nastąpić miało z dniem 1 października 2007r. do dnia zakończenia kontraktu. W treści umowy wskazano jednocześnie, że podwykonawca może być dostawcą materiałów potrzebnych do realizacji zadania i rozliczany jest na podstawie wystawionych faktur podpisanych przez obie strony.

Dnia 7 marca 2007 r. pozwana uiszczała na rzecz powoda kwotę 15.000 zł w tytule płatności wskazując: zapłata za fakturę. Dnia 19 marca 2007 r. pozwana uiszczała na rzecz powoda kwotę 1.200 zł w tytule płatności wskazując: zapłata

za fakturę. Dnia 16 kwietnia 2007 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 3000 zł w tytule płatności wskazując: zapłata częściowa za fakturę. Dnia 17 maja 2007 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 7.000 zł w tytule płatności wskazując: (...), (...). Dnia 20 czerwca 2007 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 1000 zł wskazując w tytule przelewu: wynagrodzenie. Dnia 16 października 2007 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 2.600 zł w tytule przelewu wskazując: pożyczka na zus-y. Dnia 5 listopada 2007 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 4.000 zł w tytule płatności wskazując: zapłata za fakturę. Dnia 13 listopada 2007 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 2500 zł w tytule płatności wskazując: zapłata za fakturę. Dnia 13 grudnia 2007 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 4000 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonane usługi. Dnia 17 grudnia 2007 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 2.360 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonane usługi. Dnia 11 stycznia 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 2000 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonane usługi. Dnia 14 stycznia 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 2000 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonane usługi. Dnia 18 stycznia 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 1000 zł w tytule płatności wskazując: czynsz. Dnia 21 stycznia 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 1.000 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonane usługi. Dnia 25 stycznia 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 4.145 zł w tytule płatności wskazując: za (...) i(...). Dnia 15 lutego 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 1.655 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonane usługi. Dnia 20 lutego 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 450 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonanie usługi. Dnia 25 lutego 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 3000 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonanie usługi. Dnia 17 marca 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 4050 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonanie usługi. Dnia 20 marca 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 350 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonanie usługi. Dnia 31 marca 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 1000 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonanie usługi. Dnia 18 kwietnia 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 3.760 zł w tytule płatności wskazując: rozliczenie za wykonanie usługi. Dnia 25 kwietnia 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 2000 zł w tytule przelewu wskazując: pożyczka. Dnia 10 czerwca 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 4300 zł wskazując w treści przelewu, że wpłata dotyczy faktury (...).

W dniu 5 maja 2008 r. sporządzono dowód wpłaty przez pozwaną na rzecz powoda kwoty 27.450 zł ze wskazaniem, że wpłata dotyczy częściowej spłaty faktury (...). W dniu 6 maja 2008 r. sporządzono dowód wpłaty przez pozwaną na rzecz powoda kwoty 27.450 zł ze wskazaniem, że wpłata dotyczy częściowej spłaty faktury (...) II rata. W dniu 7 maja 2008 r. sporządzono dowód wpłaty przez pozwaną na rzecz powoda kwoty 23.180 zł ze wskazaniem w treści przelewu, że wpłata dotyczy spłaty faktury (...). Podpisy na dowodach wpłaty z dnia 5 maja 2008 r. na kwotę 27.450 zł, z dnia 6 maja 2008 r. na kwotę 27.450 zł, z dnia 7 maja 2008 r. na kwotę 23.180 zł nie zostały nakreślone przez K. M.. Podpisy na dowodach wpłat złożył powód, kwitując odbiór kwot w nich wskazanych.

W dniu 21 listopada 2007 r. pozwana dokonała zapłaty na rzecz Zakładu Produkcji Spożywczej (...) kwotę 2.379 zł wskazując w tytule przelewu: zapłata za firmę (...) – wynajem powierzchni magazynowej. W dniu 21 listopada 2007 r. pozwana dokonała zapłaty na rzecz Zakładu Produkcji Spożywczej (...) kwotę 1.186 zł wskazując w tytule przelewu: zapłata za firmę (...) – wynajem powierzchni magazynowej. Dnia 15 stycznia 2008 r. pozwana uiściła na rzecz Zakładu Produkcji Spożywczej (...) kwotę 1.189,50 zł w tytule płatności wskazując: zapłata za firmę (...) – wynajem powierzchni magazynowej. Dnia 24 stycznia 2008 r. pozwana uiściła na rzecz Zakładu Produkcji Spożywczej(...) kwotę 1.189,50 zł w tytule płatności wskazując: zapłata za firmę (...) – wynajem powierzchni magazynowej I. 2008. Dnia 20 lutego 2008 r. pozwana uiściła na rzecz Zakładu Produkcji Spożywczej (...) kwotę 1.189,50 zł w tytule płatności wskazując: zapłata za firmę (...) – wynajem powierzchni magazynowej. Dnia 18 marca 2008 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 1.189,50 zł w tytule płatności wskazując: zapłata za firmę (...) – wynajem powierzchni magazynowej.

Pismem z dnia 30 kwietnia 2008 r. powód zawiadomił (...) Sp. z o.o. we W., iż jako podwykonawca pozwanej przy budowie prowadzonej na ul. (...) i do dnia 29 kwietnia 2008 r. nie otrzymał od pozwanej żadnej zapłaty za faktury na łączną kwotę 103.700 zł brutto (faktura nr (...) na kwotę netto 45.000 zł, faktura (...) na kwotę netto 19.000 zł, faktura nr (...) na kwotę netto 21.000 zł). W piśmie z 5 maja 2008 r. (...) Sp. z o.o. zwróciła się do pozwanej o przesłanie wykazu podwykonawców i oświadczeń tych podwykonawców o nie zaleganiu z płatnościami wobec nich.

Jednocześnie poinformowano, że do czasu otrzymania kompletu dokumentów wstrzymana zostaje zapłata wszelkich należności wynikających z realizacji umowy nr (...). Po zwróceniu się przez (...) spółkę z o.o. do pozwanej zostały przez W. R. i M. M. spisane dowody wpłaty datowane na 5, 6 i 7 maja 2008 r., które podpisał W. R. i M. M. posługując się pieczęcią K. M..

Dnia 8 maja 2008 r. pozwana zawarła z powodem umowę cesji wierzytelności, w której pozwana oświadczyła, że na podstawie umowy z Przedsiębiorstwem Budowlanym (...) Sp. z o.o. przysługuje jej wierzytelność za wykonane roboty w ramach realizacji inwestycji „Remont zespołu budynków biurowo-mieszkalnych (...) przy ul. (...) we W.”. Strony przyjęły, że każdorazowa zapłata należności z opisanej umowy regulowana będzie na rzecz powoda na podstawie przedstawianych przez powoda kosztorysów powykonawczych, zatwierdzonych przez dłużnika oraz kopii faktur powoda wystawianych na rzecz pozwanej i przez nią przyjętych a przedkładanych (...) Sp. z o.o. Wierzytelność przeniesiono do wysokości nie większej niż wartość umowy nr (...).

W dniu 16 maja 2008 r. powód przelał na rachunek bankowy pozwanej kwotę 40.000 zł wskazując w tytule operacji: „płatność za faktury”.

Pismem z dnia 26 maja 2008 r. pozwana poinformowała powoda, w związku z dokonaniem przelewu na rzecz jej kwoty 40.000 zł, nie istnieją zobowiązania powoda wobec pozwanej z tytułu niezapłaconych faktur. W związku z powstaniem wzajemnych należności i zobowiązań dokonane zostały kompensaty wzajemnych wierzytelności i przelaną kwotę pozwana zaliczyła na poczet zwrotu nadpłaty wynikającej z dwukrotnego rozliczenia tych samych faktur wystawionych przez powoda (...) i (...)

Dnia 31 maja 2008 r. B. Ś. działając na podstawie pełnomocnictwa pozwanej, sporządziła w imieniu pozwanej dokument obejmujący kompensatę wzajemnych wierzytelności powoda i pozwanej. Kompensatą objęto należności z faktur nr: (...) na kwotę 6.100 zł, (...) na kwotę 73.200 zł oraz zobowiązania w wysokościach: nr (...) na kwotę 24.075 zł, nr (...) na kwotę 17.655 zł, nr (...) na kwotę 10.700 zł, nr (...) na kwotę 6.634 zł, nr (...) na kwotę 24.400 zł, nr (...) na kwotę 22.036 zł.

Dnia 11 czerwca 2008 r. pozwana dokonała zapłaty na rzecz (...) S.A. w kwocie 1.291,98 zł w tytule wskazując: zapłata za firmę (...) W. ((...)).

W piśmie z dnia 16 czerwca 2008 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty łącznej kwoty 94.989 zł obejmującej należności z faktur nr: (...) na kwotę 17.075 zł, (...) na kwotę 17.655 zł, (...) na kwotę 10.700 zł, (...) na kwotę 6.634 zł, (...) na kwotę 24.200 zł, (...) na kwotę 37.450 zł, (...) na kwotę 18.300 zł. Wskazano przy tym, iż w rozliczeniu księgowym odnotowano wpłaty w wysokości 37.025 zł.

W odpowiedzi na wezwanie pozwana wskazała, że żądanie zapłaty jest nieuzasadnione albowiem należności z faktur (...) wygasły na skutek potrącenia. Potrąceniem objęto również część należności z faktury (...) w zakresie kwoty 6100 zł. Pozwana wskazała, iż nigdy nie otrzymała faktury nr (...) z 1 marca 2007 r. W odniesieniu do należności z faktury (...) pozwana podniosła, iż na skutek dokonanych wpłat saldo należności zostało wyrównane i obecnie to powód jest zobowiązany do zwrotu na rzecz pozwanej kwoty 39.494 zł. Pozwana wskazała, że w okresie od stycznia do czerwca 2008 r. powód otrzymał od pozwanej łącznie kwotę 29.133,50 zł, która obejmuje również dokonane w imieniu powoda przelewy na rzecz (...) a wystawione faktury (...) zostały uregulowane w formie wpłat gotówkowych i jednocześnie powód otrzymał z tytułu tych faktur po raz drugi zapłatę od (...) Sp. z o.o. co doprowadziło do bezpodstawnego wzbogacenia powoda. Jednocześnie zawarto oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 35.700 zł z faktury (...) z wierzytelnością w kwocie 39.494 zł która przysługuje pozwanej z tytułu nienależnego otrzymania dwukrotnej zapłaty, wskutek czego do zapłaty przez powoda pozostaje kwota 3.794 zł.

Pismem z 11 czerwca 2008 r. pozwana poinformowała (...) Sp. z o.o., że wszelkie należności pozwanej wynikające z umowy nr (...) winny być regulowane bezpośrednio na rachunek bankowy pozwanej i brak podstaw do dokonywania przelewów należności na rzecz powoda. Pozwana podkreśliła, że w dacie zawarcia umowy cesji tj. dnia 8 maja 2008 r. powód złożył pozwanej oświadczenie, że do końcowego rozliczenia pozostaje jedynie kwota 21.000 zł z faktury (...)

z 31 marca 2008 r. Pozostałe należności z faktur (...) zostały uregulowane przez pozwaną jeszcze przed zawarciem umowy przelewu wierzytelności w dniach 5, 6, 7 maja 2008 r. Uregulowanie przez (...) Sp. z o.o. należności pozwanej bezpośrednio na rzecz powoda, skutkowało powstaniem na jego rzecz powstaniem bezpodstawnego wzbogacenia. W odpowiedzi na pismo pozwanej, (...) Sp. z o.o. wskazała, że żądanie pominięcia przy rozliczaniu płatności za realizację umowy o roboty budowlane, powoda nie odpowiada treści umowy cesji z 08.05.2008 r. Ponadto przyznano, że (...) Sp. z o.o. została o przelewie skutecznie poinformowana, co ostatecznie pozbawia pozwaną scedowanych umową przelewu roszczeń dotychczas jej przysługujących jej względem (...) Sp. z o.o.

Pismem z dnia 23 czerwca 2008 r. pozwana oświadczyła, iż wypowiada powodowi umowy pożyczki zawarte w dniach 20.06.2007 r., 16.10.2007 r., 18.01.2008 r., 25.01.2008 r. na podstawie, których powód otrzymał łącznie kwotę 8.745 zł wyzywając powoda do zwrotu tej kwoty w terminie 6 tygodni.

W piśmie z 24 czerwca 2008 r. powód zawiadomił (...) Sp. z o.o., iż jako podwykonawca pozwanej nie otrzymał od pozwanej zapłaty za wystawione faktury a jednocześnie został przymuszony do podpisania potwierdzeń zapłaty. Powód wskazał przy tym, że dbając aby nie było przeszkód materiałowych wpłacił na rzecz pozwanej kwotę 40.000 zł. Powód zwrócił się jednocześnie o podtrzymanie umowy cesji gdyż nie może liczyć na środki od pozwanej.

Powód zatrudniał P. C. na podstawie umowy o pracę z 01.05.2008 r. Wcześniej od 25.05.2007 r. do 29.01.2008 r. P. C. odbywał służbę wojskową. W dniu 30 czerwca 2008 r. P. C. złożył oświadczenie, że w miesiącach 01-06.2008 r. otrzymywał wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia u powoda w kwocie 2.000 zł netto wyłącznie od pozwanej na podstawie ustnych ustaleń powoda z pozwaną.

Dnia 2 lipca 2008 r. pozwana wystawiła na rzecz (...) Sp. z o.o. fakturę VAT nr (...) z tytułu wykonania prac remontowych zgodnie z umową nr (...) na kwotę 96.380 zł brutto z terminem płatności 21 dni.

W dniu 2 lipca 2008 r. powód złożył pozwanej oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu a złożonego w dokumencie pokwitowania przekazanego pozwanej na kwotę 73.200 zł dot. faktur (...), kwotę którą powód uzyskał od (...) Sp. z o.o. a nie od pozwanej.

W dniu 10 lipca 2008 r. powód złożył oświadczenie, iż wyraża zgodę na przekazanie na rzecz pozwanej przez (...) Sp. z o.o. kwoty 29.280 zł wynikającej z faktury VAT wystawionej przez pozwaną dnia 10 lipca 2008 r. nr 21/08. Wskazano przy tym, że oświadczenie to ma ten skutek, że zwalnia (...) Sp. z o.o. z długu nabytego przez powoda mocą umowy z dnia 8 maja 2008 r. cesji wierzytelności w zakresie przelewanej na rzecz pozwanej kwoty 29.280 zł.

Pozwana sporządziła zestawienie rozrachunków z powodem za okres od stycznia 2007 r. do grudnia 2008 r. z którego wynika nadpłata pozwanej na rzecz powoda w wysokości 3.069,98 zł.

W piśmie z 20 października 2009 r. R. P. jako pełnomocnik powoda wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 179.457 zł z tytułu rozliczenia operacji finansowych między stronami. Powód powołał wystawione faktury nr (...) oraz wpłatę na rzecz pozwanej w kwocie 40.000 zł co łącznie wynosiło 226.461 zł. Powód powołał również wystawione przez pozwaną faktury nr (...) oraz wpłaty na rachunek firmy w wysokości 41.325 zł oraz przelewy dokonane przez pełnomocnika w wysokości 8.745 zł. Powód podkreślił, iż faktury (...) na kwotę 103.700 zł umową cesji z 8 maja 2008 r. zapłaciła (...) Sp. z o.o. w kwocie 96.380 zł i pozostała kwota do zapłaty przez pozwaną w wysokości 7.320 zł. W rozliczeniu powód ujął również montaż kotła dwufunkcyjnego w wysokości 2500 zł, montaż kotła jednofunkcyjnego o wartości 3500 zł, montaż wanny typu Spa o wartości 1000 zł, instalację ciepła technologicznego w B. o wartości 8000 zł, wypożyczenie samochodu na inwestycji w kwocie 9000 zł oraz koszty naprawy samochodu osobowego po zwrocie w wysokości 5000 zł, wynajem budynku w O. na kwotę 1900 zł, modernizację kotłowni w hotelu na kwotę 1500 zł oraz wykonanie prac instalacyjnych w wysokości 54.516 zł.

W odpowiedzi pozwana wskazała, że żądanie zapłaty jest pozbawione uzasadnienia faktycznego i pomija wzajemne rozliczenia stron przedstawiane już przez pozwaną.

Dnia 24 września 2009 r. powód zawiesił wykonywanie działalności gospodarczej do dnia 24 września 2011 r.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo w części zasługiwało na uwzględnienie.

W uzasadnieniu wyroku Sąd ten wskazał, że powód ograniczył powództwo do kwoty 92.716 zł, przez co w związku ze skutecznym cofnięciem pozwu co do żądania 16.347,60 zł na mocy art. 355 § 1 k.p.c. oraz przy braku podstaw do stwierdzenia niedopuszczalności cofnięcia pozwu o których mowa w art. 479¹³ § 1 k.p.c. postępowanie w tym zakresie umorzono. Sąd Okręgowy stwierdził, że zasługiwał na uwzględnienie podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie należności z faktury VAT nr (...) w kwocie 29.849 zł oraz należności z faktury VAT nr (...) w kwocie 18.300 zł wraz z odsetkami z tytułu opóźnienia w zapłacie tych należności (art. 554 k.c. i art. 646 k.c.). Łączna kwota przedawnionych roszczeń wynosiła 44.778,90 zł. Zdaniem Sądu Okręgowego roszczenie główne, które powód wywodził w oparciu o faktury nr (...) zakwalifikować należało jako roszczenie z umowy o dzieło a częściowo w odniesieniu do roszczenia z faktury nr (...) również jako roszczenie z umowy sprzedaży. W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia przez pozwaną art. 5 k.c. w związku ze złożonym zarzutem przedawnienia. Zdaniem Sądu Okręgowego należało uwzględnić dokonaną przez pozwaną wpłatę w wysokości 4.300 zł z dnia 10 czerwca 2008 r., gdyż skoro dokonując wpłaty w tym dniu w takiej kwocie pozwana wskazała w tytule przelewu iż płatność dotyczy faktury (...), a w tym dniu brak było innych dawniej wymagalnych długów, to wierzyciel (powód) nie był uprawniony do zaliczenia tej wpłaty na poczet faktury (...).

Sąd Okręgowy ustalił, że powód wystawił na rzecz pozwanej w okresie od marca 2007 r. do kwietnia 2008 r. faktury VAT z których suma należności wynosiła 282.930 zł. Do dnia 10 czerwca 2008 r. pozwana wpłaciła bezpośrednio na rzecz powoda łączną kwotę 69.070 zł (polecenia przelewu) oraz kwotę 78.080 zł (wpłaty gotówkowe), tj. w sumie 147.150 zł. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w toku procesu powód przyznał, iż (...) Sp. z o.o. wpłaciła na jego rachunek kwotę 96.380 zł, stąd słusznie powoływała pozwana, że spełnienie świadczenia w tej wysokości przez dłużnika tj. (...) Sp. z o.o. na rzecz powoda, skutkowało wygaśnięciem jej zobowiązania na kwotę 96.380 zł. W ocenie Sądu Okręgowego na uwzględnienie w ogólnym rozliczeniu zasługiwało również potrącenie co do kwoty 79.300 zł, na które pozwana powoływała się w oparciu o dokument kompensaty z 31 maja 2008 r. W ramach oceny stanu rozliczeń stron Sąd Okręgowy uwzględnił również wpłatę powoda w wysokości 40.000 zł, której powód dokonał na rzecz pozwanej dnia 16 maja 2008 r. W ocenie Sądu Okręgowego dokonywane przez pozwaną wpłaty na rzecz Zakładu Produkcji Spożywczej (...) nie mogą zostać uznane jako spełnienie zobowiązania wobec powoda, gdyż choć powód zawarł umowę najmu powierzchni magazynowych, to jednak ustalony w tym postępowaniu sposób współpracy stron oraz faktyczne korzystanie z pomieszczeń przez obie strony, w ramach „wspólnej działalności” pozwala na zastosowanie do oceny realizowanego wówczas przedsięwzięcia, analogiczne przepisów o spółce cywilnej. Zdaniem Sądu Okręgowego niezasadne jest powoływanie przez pozwaną, że na wyraźne polecenie powoda dokonała zapłaty jego długu na rzecz (...) S.A. w kwocie 1.291,98 zł w związku z zakupem sprzętu grzewczego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w pozostałym zakresie tj. co do kwoty 42.742,68 zł powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Roszczenie w tej części obejmuje brakującą część wierzytelności z wystawionej przez powoda faktury VAT nr (...) w kwocie 35.716 zł oraz skapitalizowane odsetki ustawowe od tej kwoty, które uwzględnić należało co do kwoty 7. 042,68 zł. Zdaniem Sądu Okręgowego nie można uwzględnić zarzutu pozwanej, że kwota 35.716 zł wygasła na skutek złożonego przez nią oświadczenia o potrąceniu z dnia 24 czerwca 2008 r.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodził się powód, zaskarżając wyrok „w części dotyczącej umorzenia powództwa”, zarzucając „nadużycie prawa polegające na nie uznaniu zaistniałej sytuacji jako sytuacji wyjątkowej uznaniu, na wniosek pozwanej, roszczenia jako przedawnionego, pomimo istnienia przesłanek uzasadniających fakt, że postępowanie pozwanej było postępowaniem wyjątkowym, które doprowadziło powoda do bankructwa i zawieszenia prowadzonej działalności gospodarczej”. Ponadto w ocenie powoda niezrozumiałym jest nie przyjęcie przez Sądu Okręgowego stwierdzenia, że kwotę 4300 zł powód zaliczył na zaległe zadłużenie istniejące w dniu 10.08.2008r., co również powód kwestionuje.

W związku z powyższym powód wniósł o uchylenie wyroku w części oddalającej powództwo i uznanie roszczenia w całości, ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zaskarżyła także pozwana w części dotyczącej pkt. II i IV wyroku, zarzucając:

I. Obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść gięcia, a to:

- art. 322 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sprzeczną, niezgodną z logiką oraz zasadami doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego, oraz niezgodność sentencji pkt. II wyroku, z treścią uzasadnienia wyroku (str. 24-26 wyroku), polegającą na tym, że pomimo iż wzajemne roszczenia stron zostały wzajemnie spełnione, co potwierdzają wyliczenia Sądu, to uznano za nie zaspokojoną wierzytelność powoda w kwocie 42.742,68 zł, zważywszy, że ogólna suma wierzytelności powoda w kwocie 282.930 zł została zmniejszona o kwotę 38.080 zł (wpłaty gotówkowe, uwzględniając wpłatę powoda w kwocie 40.000 zł), kwotę 96.380 zł i 79.300 zł, oraz należności przedawnione (44.778,90 zł), kwotę 69.070 zł polecenia przelewu), a z ogólnej sumy wpłat pozwanej zakwestionowano tylko kwotę łączną 9.614,98 zł, to wynik obliczeń matematycznych na podstawie str. 24-26 uzasadnienia wyroku powinien prowadzić do wniosku o braku nie przeterminowanych wierzytelności powoda względem pozwanej.

II. obrazę prawa materialnego, a to:

- art. 860 k.c., polegającą na nieprawidłowym zastosowaniu przepisu art. 860 i nast, k.c. per analogiam, w szczególności poprzez przyjęcie, że strony łączyła nienazwana umowa „spółki cichej” w zakresie najmu powierzchni magazynowej od Zakładu Produkcji Spożywczej(...), do której per analogiam zastosowanie ma przepis art.860 k.c., podczas gdy stron nie łączyła umowa tego typu;

- art. 498 k.c., polegającą na nieprawidłowym zastosowaniu tego przepisu i przyjęciu wierzytelności pozwanej względem powoda w wysokości określonej pkt. II wyroku, podczas gdy Sąd ustalił w uzasadnieniu wyroku, iż „potrącenie z dnia 30.05.2008 r. było ważne i skuteczne” (str. 24 uzasadnienia wyroku), zatem spełnione zostały wszystkie przesłanki materialnoprawne z art. 498 k.c. w postaci wzajemności, wymagalności, jednorodzaowości i zaskarżalności - zatem nie można było przyjąć tezy, że „pозwana nie wykazała istnienia wierzytelności, które objęła oświadczeniem o potrąceniu”, gdyż późniejsze oświadczenie o potrąceniu z dnia 24.06.2008 r. (powtórzone w sprzeciwie) nie było nowym potrąceniem a stanowiło jedynie swoiste zabezpieczenie skuteczności wcześniejszego oświadczenia o potrąceniu z dnia 30.05.2008 r., którego ważności i skuteczności Sąd nie kwestionował i późniejsze oświadczenie z dnia 24.06.2008 r. (powtórzone w sprzeciwie), złożone zostało jedynie na wypadek, gdyby powód twierdził, że nie otrzymał oświadczenia o potrąceniu z 30.05.2008 r. a powód przyznał fakt jego otrzymania w pozwie.

- błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia na polegający na wysnuciu z zeznań stron wniosku o istnieniu między nimi stosunku prawnego w postaci tzw. „spółki cichej”, podczas gdy nie wynika to z treści zeznań stron, tym bardziej, że ustalenie, że pozwana płaciła tylko połowę czynszu za magazyn jest dowolne, gdyż nie wynika to nawet z treści zeznań powoda, nie mówiąc o zeznaniach pozwanej, a faktycznie pozwana opłacała czynsz w całości samodzielnie, a pierwsza wpłata na rzecz Zakładu Produkcji spożywczej (...) dotyczyła opłacenia czynsz u za dwa miesiące z góry.

Mając powyższe na uwadze pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt. II i IV poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie uchylenie wyroku Sądu I instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie. Apelacja pozwanej zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny rozważył na nowo cały zebrany w sprawie materiał dowodowy i dokonał jego własnej oceny. Ustalenia co do stanu faktycznego poczynione przez Sąd Okręgowy są prawidłowe, stąd Sąd Apelacyjny przyjął je za własne. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy dokonał jednak błędnej oceny stanu faktycznego uznając istnienie niezaspokojonego roszczenia powoda w kwocie zasądzonej w punkcie II wyroku, przy której to ocenie Sąd Okręgowy nie jest nawet konsekwentny w swoich rozważaniach.

Fundamentalną zasadą w postępowaniu cywilnym jest, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Regułą tą potwierdza regulacja zawarta w przepisie art. 232 k.p.c. Przepis ten stanowi, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W efekcie, jeżeli materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie daje podstawy do dokonania odpowiednich ustaleń faktycznych w myśl twierdzeń jednej ze stron, Sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów. Należy to rozumieć w ten sposób, że strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swych twierdzeń ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał.

Treść apelacji powoda wskazuje, że zaskarżył on wyrok Sądu Okręgowego w części oddalającej powództwo z uwagi na przedawnienia roszczenia oraz co do kwoty 4300 zł. Wywód powoda zmierzający do wykazania, że niezasadnie przyjęto przedawnienie roszczenie w zakresie wskazanym w zaskarżonym wyroku w świetle art. 5 k.c., nie zasługuje na uznanie. Powód nie wykazał istnienia żadnych okoliczności, które pozwalałyby zakwalifikować sytuację zaistniałą w niniejszej sprawie jako, jak sam podnosi, „wyjątkową”. Taką okolicznością nie jest ewentualny fakt „bankructwa i zawieszenia prowadzonej działalności gospodarczej”, gdyż z istoty przedawnienia wynika, że w razie jego zaistnienia umniejsza się majątek wierzyciela, wskutek utraty korzyści płynących z roszczenia. Nietrafnie powód argumentuje, że wyjątkowość sytuacji polega nie na jego bierności, ale na tym, iż biorąc pod uwagę przyjaźń stron, powód mógł uznać, że uzasadnionym jest oczekiwanie na spełnienie świadczenia pozwanej. Nawet jeśli powód uważał, że zasadnym jest oczekiwanie na spełnienia świadczenia przez pozwaną, to nie stało to na przeszkodzie, aby przedsięwziął środki, które przerwą bieg przedawnienia, ewentualnie w inny sposób go zabezpieczą. Nie musiało wiązać się to od razu z sądowym dochodzeniem roszczenia w niniejszej sprawie. Należy też mieć na uwadze, że zazwyczaj, nawet nie tylko przyjaźń stron danej transakcji, ale powszechna potrzeba utrzymywania dobrych stosunków biznesowych powodują, że powództwa nie są wszczynane niezwłocznie, ale daje się partnerom handlowym określony czas na dobrowolne spełnienie żądania, zwłaszcza jeśli występują z taką prośbą o oczekiwanie, a przede wszystkim wtedy kiedy mamy do czynienia ze stałym partnerstwem biznesowym. Z tych powodów trudno doszukiwać się w niniejszej sprawie szczególnych przyczyn, dla których powód zasadnie pozostawał w stanie oczekiwania na spełnienie świadczenia przez pozwaną. Nie sposób uznać zaistniałej sytuacji jako, jak określa to powód, „ewidentnie nieakceptowanej stosownie do ocen społecznych”, jak też sprzecznej z zasadami współżycia społecznego. Przedmiotowy stosunek prawny, w tym oczekiwanie powoda na spełnienie świadczenia, nie miało żadnych szczególnych cech. W tej sytuacji, gdyby uznać je jak nieakceptowane społecznie lub sprzecznej z zasadami współżycia społecznego, prowadziłoby to do generalnego uznania za takową istoty instytucji przedawnienia. Przedawnianie się zaś roszczeń jest normalnym stanem rzeczy, wprost określonym w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego.

W dacie skutecznego wniesienia pozwu (8 lipca 2010 r.) roszczenia z faktury (...) na dochodzoną przez powoda kwotę 16.989 zł oraz faktury (...) na kwotę 18.300 zł łącznie z dochodzonymi przez powoda skapitalizowanymi odsetkami od tych należności w kwocie 9.489,90 zł były przedawnione, wskutek upływu dwuletniego okresu przedawnienia w świetle art. 554 k.c. i art. 646 k.c. Razem zatem przedawniło się roszczenie na kwotę 44.778,90 zł. W ocenie Sądu Apelacyjnego trafnie Sąd Okręgowy stwierdził, że roszczenie główne, które powód wywodził w oparciu o faktury nr (...) zakwalifikować należało jako roszczenie z umowy o dzieło, a częściowo w odniesieniu do roszczenia z faktury nr (...) również jako roszczenie z umowy sprzedaży, stąd dwuletni termin przedawnienia.

Apelacja powoda nie jest zasada także w zakresie dotyczącym kwoty 4300 zł. Powód nie przeczył otrzymaniu takiej kwoty na skutek wpłaty pozwanej z dnia 10 czerwca 2008 r. Pozwana wpłacając kwotę była uprawniona do określenia z jakiego tytułu dokonuje tej wpłaty i tak uczyniła wskazując, że płatność dotyczy faktury (...). Powód nie wykazał,

aby istniały przesłanki uprawniającego go, wbrew wprost wyrażonej woli pozwanej, do zaliczenia tej kwoty na poczet należności z faktury nr (...).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego na uwzględnienie zasługuje z kolei apelacja pozwanej. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można aktualnie skutecznie domagać od pozwanej zapłaty z uwagi na szereg zdarzeń, w tym przedawnienia części roszczeń (o czym powyżej), ale też zapłaty i potrąceń. Sąd Okręgowy w gruncie rzeczy prezentuje zbieżne wyliczenia w tym zakresie, ale dochodzi do odmiennych rezultatów.

Na wstępie wskazać należy, że suma należności, na jakie opiewały łącznie wystawione pozwanej przez powoda faktury VAT w okresie od marca 2007 r. do kwietnia 2008 r. wynosiła kwotą 282.930 zł. Pozwana zapłaciła powodowi poprzez przelew bankowy kwotę 69.070 zł, zaś gotówką kwotę 78.080 zł, co daje łącznie kwotę 147.150 zł. Powód wprawdzie kwestionuje powyższą zapłatę gotówką, jednak, materiał zgromadzony w sprawie, ale też względem na okoliczność, że powód jest w istocie jako przedsiębiorca doświadczonym uczestnikiem obrotu gospodarczego, a tym samym znane mu są konsekwencje prawne zdarzeń prawnych, w tym złożenia podpisu, nie sposób przyjąć, że pokwitowanie przez niego odbioru gotówki na dowodach wpłat nie skutkowało uzyskaniem zapłaty w łącznej kwocie 78.080 zł. Wprawdzie w sprawie stwierdzono w oparciu o opinię biegłego sądowego, że podpisy na dowodach wpłat pozwanej z dnia 5, 6 i 7 maja 2008 r. nie zostały złożone przez pozwaną, to jednak podpis swój złożył tam powód. Niezależnie zatem od tego, że te dowody nie zostały podpisane przez pozwaną, to w sprawie ustalono, że powód otrzymał kwoty w takiej wysokości jak widniejące w tych dowodach wpłat z nieprawdziwym podpisem pozwanej. Okoliczności te – nieprawdziwy podpis pozwanej i wpłata na rzecz powoda - wzajemnie się nie wykluczają, istotne zaś dla sprawy jest jedynie to, że powód otrzymał od pozwanej kwotę w rzeczony wysokości. Jak słusznie stwierdził Sąd Okręgowy, co Sąd Apelacyjny podtrzymuje, w toku procesu powód przyznał, iż (...) Sp. z o.o. wpłaciła na rachunek powoda kwotę 96.380 zł, stąd słusznie podniosła pozwana, że spełnienie świadczenia w tej wysokości przez dłużnika tj. (...) Sp. z o.o. na rzecz powoda, skutkowało wygaśnięciem zobowiązania pozwanej na kwotę 96.380 zł. Również w ślad za trafnym wywodem Sądu Okręgowego, uznać należy, że doszło do potrącenia należności w kwocie 79.300 zł w oparciu o dokument kompensaty z 31 maja 2008 r., a tym samym umorzenia wierzytelności powoda w takiej kwocie. Brak dowodów, zapłaty należności pozwanej z tytułu faktur (...) na łączną kwotę 79.300 zł. Nadto, jak trafnie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, powód na rozprawie w dniu 3 grudnia 2010 r. oświadczył, że w tym zakresie usługi z faktur wystawionych przez pozwaną zostały wykonane i należności w nich wyszczególnione istniały, a na ich poczet powód wpłacił 40.000 zł. Uwzględnić należało również wpłatę powoda w wysokości 40.000 zł, której powód dokonał na rzecz pozwanej dnia 16 maja 2008 r.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego uwzględnić należało także tytułem spłaty zobowiązań należności dokonane przez pozwaną na rzecz Zakładu produkcji Spożywczej (...) (kwota 8.323 zł) oraz na rzecz (...) S.A. (kwota 1.291,98 zł). Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że twierdzenia pozwanej w tym zakresie zasługują na uznanie.

Sąd Okręgowy przyjął, że z uwagi na bliską współpracę gospodarczą powoda i pozwanej, stosunki pomiędzy nimi oceniać należy na tle spółki cichej, względnie spółki pozwanej. W efekcie doprowadziło to Sąd Okręgowy do uznania, że pozwana uiszczając powyższe kwoty na rzecz wskazanych podmiotów spłacała swoje zobowiązania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego brak jednak przesłanek do wyprowadzenia takiego wniosku. Niezależnie od tego jak oceniać stosunki pomiędzy powodem i pozwanym, choć niewątpliwie współpracowali ze sobą szczególnie blisko, to przyjęcie, że powyższe kwoty nie były spłatą zobowiązań powoda jest zbyt daleko idące i nie znajduje oparcia w materiale dowodowym. Pozwana umotywowała swoje twierdzenie w tym zakresie, powód zaś nie przedstawił skutecznych dowodów przeciwnych, zatem brak przyczyn do odmowy słuszności stanowisku pozwanej w tym zakresie. Powód i pozwany nie tylko blisko współpracowali gospodarczo poprzez wspólne wykonywanie robót (na zasadzie wykonawca-podwykonawca), ale też w zasadzie współdzielili w znacznym zakresie bazę gospodarczo-magazynowo-sprzętową. W tym stanie rzeczy dzielenie się przez nimi świadczeniami na rzecz osób trzecich nie budzi wątpliwości.

Mając na względzie powyższej, w tym, iż roszczenie powoda co do kwoty 44.778,90 zł przedawniło się, przedstawione wyliczenia prowadzą do uznania, że zdarzenia jakie miały miejsce (m.in. omówione wyżej wpłaty, potrącenia, przedawnienia) wyczerpały ciężący na pozwanej dług na rzecz powoda. Z tym powodów nie jest uzasadnione

stanowisko Sądu Okręgowego, że na pozwanej ciąży zobowiązania w kwocie wynikającej z wyliczenia w postaci odjęcia od dochodzonej pozwem kwoty (92.715,90 zł) wartości roszczenia, które przedawniło się (42.742, 68 zł). Niewątpliwie wynik takiego wyliczenia prowadziłby do ukazania, że na pozwanej ciąży zasadzono przez Sąd Okręgowy kwota. Takie wyliczenia nie jest jednak trafne. Prawidłowe wyliczenia opierać musi się na zsumowaniu wszystkich zdarzeń (zapłaty, potrącenia, przedawnienia) umniejszających wysokość zobowiązania pozwanej i ich oceny czy w takiej sytuacji na pozwanej ciąży jeszcze dług na tle wystawionych pozwanej przez powoda faktur VAT w okresie od marca 2007 r. do kwietnia 2008 r. Suma wszystkich zdarzeń prowadzi do wniosku, że pozwana nie jest obowiązana do zapłaty dalszych kwot na rzecz powoda.

Mając na uwadze powyższe okoliczności na skutek apelacji pozwanej zmieniono wyrok w zaskarżonej części, orzekając co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.), z kolei apelację powoda oddalono (art. 385 k.p.c.). Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego oparto na przepisie art. 98 k.p.c. Również o kosztach postępowania przed Sądem Okręgowym, w ramach zmiany zaskarżonego wyroku, orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym zasądzono od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu na rzecz radcy prawnego T. P. kwotę 3.600 zł.

mw